

Vraag nr. 85
van 16 februari 2005
van mevrouw TINNE ROMBOUTS

Kolonie van Merksplas – Inrichtingsplannen

Merksplas is een domein van ongeveer 580 ha, dat naast beschermde landschappen ook een aantal beschermde gebouwen omvat. Vandaar dat het domein onder algemeen toezicht van Monumenten en Landschappen is geplaatst. Gezien de erkenning van dit gebied als beschermd, is er een beheerscomité met verschillende partners samengesteld.

Dit beheerscomité kreeg de opdracht om een inrichtingsplan voor het domein uit te werken. De strafinrichting zelf en het centrum voor illegalen, die eveneens deel uitmaken van Merksplas-Kolonie, zouden autonoom blijven functioneren en voorzien worden van een perimeter die als veiligheidszone dienst doet. Voor de percelen en gebouwen daarbuiten zou het inrichtingsplan duidelijkheid moeten scheppen over de toekomstige bestemmingen.

Reeds jarenlang zijn er discussies omtrent dit opzet en het inrichtingsplan zou nog steeds niet af zijn. Met andere woorden, er is nog geen duidelijkheid over de invulling, de eventuele eigenaars, ...

Aangezien dit domein vele mensen aanbelangt, is hun vraag naar enige duidelijkheid en rechtszekerheid aangaande de invulling van dit terrein toch niet misplaatst.

Wat de 61 voormalige cipierswoningen met bijbehorende tuin betreft, is er al wel duidelijkheid gecreëerd. Het beheerscomité zou dit dossier hebben overgedragen aan CV Bouwmaatschappij De Noorderkempen. Hierdoor konden er 51 woningen in erfpacht worden verhuurd en er zouden plannen zijn om tien woningen te renoveren als sociale woning.

1. Graag had ik van de minister vernomen wie en vanuit welke instantie in het beheerscomité zitting heeft van Merksplas-Kolonie ?

Is dit beheerscomité inderdaad nog actief bezig met de opmaak van inrichtingsplannen, of is hun activiteit hieromtrent stopgezet of doorgegeven aan derden ?

2. Indien men nog bezig is met de opmaak van deze inrichtingsplannen, hoever staan deze

plannen dan en hoe wordt er bij de opmaak te werk gegaan ?

3. Wie is (zijn) de huidige eigenaar(s) van de verschillende percelen en/of gebouwen ?

Zijn er reeds gronden/gebouwen toegekend of verkocht aan instanties en/of verenigingen ? Zo ja, welke en aan wie ?

Heeft de minister al weet van verleende opties aan geïnteresseerde kopers ? Zo ja, op welke delen en aan wie ?

4. Zijn er al toekomstige bestemmingen vastgelegd voor de verschillende percelen en gebouwen, waaronder het kleiwinningsgebied, de gebieden Meerheide en Klebbergen, de kleine boerderij ten zuiden van de N131 Merksplas-Rijkevorsel, de aanliggende gronden van de kleine boerderij, de vele dreven en hun bermen, de ringgracht, de oude steenfabriek, het historisch vervuilde perceel in de buurt van de oude steenfabriek, de vele ha landbouwgrond, de sportvelden aan de Kapel, de Kapel, de grote boerderij, de aanliggende gronden van de grote boerderij, het oude schoolgebouw, ... ?

Werden er al bepaalde zaken uitgevoerd ?

Antwoord

1. De beheerscommissie voor het beschermde landschap Merksplas-Kolonie is als volgt samengesteld:

- Danny Toelen (Stichting Kempens Landschap), voorzitter;
- Mare De Borgher (ambtenaar afdeling Monumenten en Landschappen, Arohm), secretaris;
- ir. Wilfried De Voldere (VLM), ir. J. Maes (drinkwatermaatschappij PIDPA) en Patrick Engels (afdeling Bos en Groen, Aminal), vertegenwoordigers van de eigenaars, huurders en beheerders;
- Joris Vranckx (vzw Platform Red kolonie Merksplas) en Jeff Pelckmans (vzw Migrom), vertegenwoordigers van verenigingen die het herstel en het beheer van het natuurlijk

milieu of het betrokken landschap tot doel hebben;

- de burgemeester van de gemeente Merksplas, vertegenwoordiger van de gemeente die bij het landschap betrokken is;
- Daniël Josten (afdeling Natuur, Aminal), ir. Walter Nuytemans (afdeling Water, Aminal) en ir. Joris Nuyts (afdeling Land- en Tuinbouwvorming, ALT), vertegenwoordigers van de openbare diensten of instellingen.

Wortel- en Merksplas-Kolonie zijn sinds 26 juni 1999 als landschap beschermd. Door de afschaffing van de landloperswet had het Ministerie van Justitie enkel nog behoefte aan een gedeelte van de terreinen. Aangezien de geplande reëffectatie van de voor Justitie overbodige terreinen tot een voor het landschap nadelige eigendomsversnippering zou hebben kunnen leiden, voert de Vlaamse overheid hier reeds enkele jaren een verwervingspolitiek. De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) heeft de opdracht gekregen om percelen aan te kopen, die ze dan overdraagt aan bevoegde of betrokken overheidsinstanties, teneinde tot een gepast en duurzaam beheer te komen. De aankoop van Wortel gebeurde op expliciete vraag van de overheid.

In Merksplas, waar niet ineens globaal kon worden aangekocht, wordt dezelfde filosofie gehuldigd. Voor beide landschappen was het de bedoeling een inrichtingsplan op te maken.

Om de verkoop, alsook de totstandkoming van een inrichtingsplan te stroomlijnen, werd een technisch comité opgericht, samengesteld uit alle instanties die hetzij (potentieel) grond- of gebouwenbeheerder zijn in het gebied, hetzij bij de problematiek betrokken zijn: de VLM, de afdelingen Natuur (Aminal), Bos en Groen (Aminal) en Monumenten en Landschappen (Arohm), het stadsbestuur van Hoogstraten, het gemeentebestuur van Merksplas, de PIDPA, de administratie Justitie en de Stichting Kempens Landschap.

Parallel met dit comité werd conform de verplichting in het oorspronkelijke landschapsdecreet een beheerscommissie samengesteld bij ministerieel besluit. Deze beheerscommissie had

oorspronkelijk als enige opdracht het opstellen van een beheersplan. Door een wijziging van ~ het decreet verviel echter deze verplichting. Een beheersplan wordt nu opgemaakt door de eigenaar of beheerder van de gronden, op vrijwillige basis en al dan niet in samenwerking met de mede-eigenaars in het landschap.

Het bestaande technisch comité beantwoordt aan deze behoefte: het is een informeel, doch werkzaam forum, dat verschillende eigenaars verenigt. Er werd daarom voorlopig voor geopteerd om het beoogde beheersplan via dit comité te realiseren.

2. De VLM heeft in samenspraak met het technisch comité een voorstel van inrichtingsplan opgesteld dat oorspronkelijk door alle betrokkenen gunstig werd beoordeeld. Het plan heeft geen formele juridische betekenis (er is geen kader voorhanden om het met rechtskracht goed te keuren), maar is veeleer te beschouwen als een soort convenant, dat tot een gepast beheer en gebruik moet leiden, waarbij tevens de structurele eenheid van het landschap gewaarborgd wordt. In elk geval wordt elk initiatief inzake beheer, herbestemming en verkoop getoetst aan de principes van het voorstel.

Het voorstel van inrichtingsplan heeft vooreerst tot doel permanent klaarheid te scheppen in de bestemming van terreinen en gebouwen. Dit is nuttig voor de betrokken partners die delen van het gebied aankopen. Daarbij wordt een – weliswaar rudimentair – beeld geschetst van de gewenste inrichting. Het is de bedoeling het inrichtingsplan te verankeren in de inrichtingsprojecten die door de Vlaamse overheid in de omgeving worden opgestart. Zodoende kan reeds tot een al dan niet gedeeltelijke uitvoering worden overgegaan.

De voorgestelde inrichting kan de aanzet en het uitgangspunt vormen voor het op te maken beheersplan, uit het oogpunt van de landschapsbescherming.

3. en 4. De VLM heeft ondertussen het gros van de gronden kunnen aankopen, met uitzondering van het centrale deel van het landschap.

De CV Bouwmaatschappij de Noorderkempen kreeg een deel van de groene verkaveling met voormalige personeelswoningen toegewezen,

alsook het oude schoolgebouw. Een erfpachtre-geling leidt de ontwikkeling van de verkaveling in goede banen; zo heeft de Stichting Kempens Landschap de beeldbepalende hagenstruc-tuur laten herstellen (met behulp van een land-schapsonderhoudspremie). Het schoolgebouw zou worden herbestemd tot kantoorcomplex voor voormelde maatschappij.

De PIDPA kreeg de zone rond de ringgracht toegewezen en bespreekt hier een captatie- en infiltratieproject, ter aanvulling van het water-winningsproject in de zone ten noorden van de kolonie. Ingevolge dit plan zou de ringgracht een passend beheer krijgen en als kenmerkend deel van de aanleg van de onvrije kolonie gevrij-waard kunnen blijven.

Omtrent de toewijzing van onder meer de wes-telijke zone (binnen de ringgracht en ten zuiden van de N131) en het landbouwgebied ten zui-den van de N131 (rond het voormalige ven en met inbegrip van de Kleine Hoeve) wordt onder meer overlegd met de afdeling Bos en Groen en de afdeling Natuur (AMINAL). Er wordt tevens onderzocht of op bepaalde gronden al dan niet in een traditioneel en lokaal verankerd landbouwgebruik kan worden voorzien.

De afdeling Bos en Groen beheert momen-teel enkel het immense drevencomplex van de kolonie, beeldbepalend in het beschermde landschap, in afwachting van een duurzaam beheersplan.

Voor het geheel van de centraal gelegen land-bouwgronden en de Grote Hoeve en de Kapel heb ik zopas een gunstig advies voor de onteige-ning door het gemeentebestuur van Merksplas verleend, onder meer op basis van passende en realistische herbestemmingsplannen voor de imposante gebouwencomplexen. De sportvel-den worden ingepast in het herbestemmings-project. Voor de bijhorende landbouwgronden werd gevraagd in overleg te treden met de VLM.

Het Ministerie van Justitie blijft eigenaar van de gevangenis en het centrum voor illegalen, samen met de veiligheidszone, en bezit ook het historisch vervuild perceel, waaromtrent een dossier wordt samengesteld (uitgangspunt is dat de vervuiling verwijderd wordt). De voormalige

kleiputten en de voormalige steenfabriek waren nog geen voorwerp van transactie.

Het gebied ter hoogte van Klebbergen blijft privé-eigendom, maar valt grotendeels buiten de geschetste problematiek en doelstellingen. Hier gelden enkel de beschermingsvoorschriften die uit de landschapsbescherming voortvloeien.